

in het geheel niet zeldzaam is. Ikzelf nam haar, hoewel weinig talrijk, waar op 2000 m hoogte in het Tengger-gebergte en nu onlangs (Kerstdagen 1932) weer op ongeveer dezelfde hoogte in het Yanggebergte. Wat me intrigeert is de vraag, of deze vogel werkelijk zoo slecht vliegt als ze den waarnemer op haar standplaats doet vermoeden. Hoe komt ze anders zoo hoog in de bergen? Zou een van de lezers mij hierover kunnen inlichten? Interessant is misschien te vermelden, dat ik op den Yang tusschen andere dodaars er een waarnam met een scherp begrensde wit-zwarte kopteekening; juist toen ik dacht met een afwijkende variëteit te doen te hebben, bleek uit het gedrag der overige, dat het een jong was. Toen dit nl. om een niet door mij ontdekte reden plotseling een angstig fluitend geroep deed hooren, zwommen pijlsnel twee andere dodaars met de gewone teekening toe en bleven in de buurt. Tenslotte kon ik waarnemen, dat het jong nog door de ouders gevoerd werd, hoewel het zelf ook reeds buit ophaalde.

P. C. LOOPUYT.

BOEKBESPREKINGEN

Prof. W. Roepke. — De vlinders van Java. Uitgave E. DUNLOP & Co., 1933.

„Wij verhalen U niet, dat het maken van reclame den grondslag vormde tot het samenstellen en uitgeven van dit werk. Wij hebben er echter naar gestreefd, den handel te stellen in dienst van de wetenschap, en niet omgekeerd.” Deze zinsneden, waarmede de uitgevers dit werk inleidden, doch vooral de laatste, die ik cursiveerde, geven de beteekenis aan van deze en dergelijke publicaties.

Er is zeker wel een reden, waarom juist in ons Nederland, en koloniën, dergelijke albums als deze, en reeds vroeger die van VERKADE en DROSTE, verschenen zijn en die, voorzover mij bekend is, in geen ander land hunne weerga vinden. Die reden zie ik in het beperkte gebied, waarin onze taal wordt gesproken en den daardoor beperkten afzet van in het Nederlandsch geschreven werken. Vooral op populair wetenschappelijk, en zelfs op zuiver wetenschappelijk gebied, verschijnen wel veel *vertalingen* van in vreemde talen geschreven werken — vooral van Duitsche zijde worden we daarmede sinds langen tijd overstroomd —, maar Nederlandsche werken op dit gebied uitgegeven te krijgen kost veel moeite of lukt in het geheel niet; de uitgevers durven het blijkbaar niet aan.

Nog onlangs hebben wij — collega's en schrijver dezes — getracht een uitgever te vinden voor een weliswaar lijvig en zuiver wetenschappelijk werk, doch met een niet eens zoo beperkten afzet, omdat het ook kan dienen voor het onderwijs. Hoewel nu de medewerkers desnoods gratis wilden medewerken en tekst noch afbeeldingen den uitgever iets kostten, hebben we geen uitgever kunnen vinden, die het op *eigen* risico durft uitgeven. Het tijdsmoment is weliswaar thans wel heel ongunstig, wat tot verontschuldiging dienen kan.

Welk een uitkomst nu, zijn voor ons, een in getal niet sterk volk, deze albums, en wij moeten, wie ze uitgeeft, er zeer dankbaar voor zijn! Zij brengen op practische, weinig kostbare en finantieel niet voelbare wijze, *degelijke populaire kennis* onder ons Volk.

Reeds lang werd behoefte gevoeld aan een populair plaatwerkje over Indische dagvlinders. Schrijver dezes was reeds eenige jaren bezig met daarvoor stof en afbeeldingen te verzamelen, toen hij van het onderhavige album vernam, dat alreeds flink was gevorderd en zodoende werd het werk aan het boekje gestaakt. Zoo fraai als dit album, had ons boekje toch nimmer kunnen worden. We hadden er wellicht één of twee gekleurde platen in kunnen geven, doch de rest in zwart hebben moeten afdrukken en alleen de Ned. Ind. Nat. Hist. Ver. zou zich hier te lande aan de uitgave hebben gewaagd. Nu zijn op 230 zeer fraai geslaagde, naar de objecten in kleurenprocédé gefotografeerde, dus zeer natuurgetrouwe afbeeldingen, vele der fraaiste en meest voorkomende kapellen van Java vastgelegd.

Wat zouden wij verheugd zijn geweest 20 jaren geleden over zoo'n handleiding te hebben kunnen beschikken, om vele der Java-vlinders „thuis” te kunnen brengen! Wij waren toen uitsluitend aangevoelen op zeldzame en kostbare plaatwerken. Het moet dan ook voor den heer E. DUNLOP, die jarenlang bestuurslid van de Ned. Ind. Nat. Hist. Ver. is geweest en die in de ledenlijst van de Entomologische Vereeniging als lepidopteroloog te boek staat, eene groote voldoening zijn geweest, dit werk te doen verschijnen.

Na deze inleiding iets over het album zelve en wel eerst over de plaatjes.

Deze zijn bijna alle uitstekend geslaagd en zeer natuurgetrouw, zoodat de verzamelaar er een groot deel van zijn vondsten mede thuis kan brengen, natuurlijk geen moeilijk te onderscheiden

soorten, doch die eisch mag aan een dergelijk werk ook niet worden gesteld. Daarbij is, ingeval de onderzijde van de bovenzijde in kleur en teekening verschilt, links de onderzijde afgebeeld. Vooral voor onze kinderen, die met zulk eene handleiding stellig druk aan het verzamelen zullen trekken, zijn goede plaatjes een eerste vereischte. De tekst zal hen niet zoo interesseeren; deze is meer voor de oudere kinderen en volwassenen bestemd en uiteraard ietwat technisch.

Ten rechte zal men vragen, waarom de vlinders niet van Hollandsche namen zijn voorzien. Dit is inderdaad niet onmogelijk, tenminste niet voor een beperkt aantal soorten, zooals in dit geval. In den eersten jaargang van *De Tropische Natuur* heeft Dr E. C. JUL. MOHR hiertoe voor een dertigtal soorten destijds een inderdaad goed geslaagde poging gedaan. Bij een herdruk verdient dit idee wellicht aanbeveling.

De tekst bevat beknopte hoofdstukken over de systematische indeeling der vlinders, iets over hun uitwendigen bouw, over de ontwikkeling en levenswijze, over dimorphie en variëteiten, geschiedenis van het vlinderkundig onderzoek in Ned. Indië, aanwijzingen voor kweken en wenken voor den verzamelaar, waarin op beknopte wijze vele interessante en wetenswaardige zaken worden verteld. Dit gedeelte leest aangenaam en is zoo populair gehouden als bij de onderwerpen mogelijk was. Technische termen zijn hier uiteraard niet geheel te vermijden.

De notities bij de vlinders zelf geven bijzonderheden over de kleurverdeeling, voedsterplanten, levenswijze, plaats van voorkomen en variëteiten. We hadden inplaats van een aantal kleurbeschrijvingen, die door de gekleurde plaatjes vaak overbodig zijn, hier meer biologische bijzonderheden gewenscht, doch wellicht zou dit te veel ruimte hebben gevergd, anderzijds is er in dit opzicht nog veel te doen. In de literatuur zijn inmiddels reeds heel wat biologische details bekend geworden, waarvan men gaarne nog wat meer vermeld had gezien, b.v. uit de werken van PIEPERS en SNELLEN, van DEVENTER e.a.

Van *Pieris nero* zijn de ontwikkelingstoestanden door schrijver dezes beschreven in de vergaderingsverslagen der Ned. Ind. afdeeling der Ned. Entom. Vereeniging. De voedsterplant was *Drypetes macrophylla* P. & H., een Euphorbiacea. — Van *Papilio coön* bezit ik gegevens over de ontwikkeling; de voedsterplant is *Apama tomentosa* (BL.) ENGL., een Aristolochiacea. — *Amathusia phidippus* leeft ook op pisang. De rups is voor klapper van geen beteekenis gebleken. — De rups van *Doleschallia bisaltide* komt ook op een andere Acanthacea voor. — Van *Pareba vesta* MOORE leven de rupsen ook op de Urticaceae *Memoralis hirta* en *Boehmeria pilosiuscula*. En zoo zijn er meer aanvullingen over de levenswijze, ontwikkelingstoestanden en voedsterplanten mogelijk. De firma DUNLOP heeft inmiddels reeds in haar voorwoord in het album doen weten, dat dergelijke aanvullingen of verbeteringen door haar zeer op prijs zullen worden gesteld en zij stelt daarvoor in een door haar uitgegeven blad gaarne ruimte beschikbaar.

Blikken bussen meenen we als kweekruimte te moeten afraden. Jampotten zijn in verschillende opzichten handiger en goedkooper. Eieren kan men m.i. beter in met een watten prop stevig gesloten kleine buisjes dan in pillendoosjes bewaren, daar in de laatste het uitkomen aan onze aandacht ontsnapt en ze daarin ook bij droog weder te spoedig verdrogen.

Doch dit zijn kleinigheden. Er is niet den minsten twijfel aan, of dit zeer waardevolle album zal door alle natuurvrienden ten eerste worden gewaardeerd. Van verschillende vakgenooten vernam ik reeds een zeer gunstig oordeel. ROEPKE's album zal, behalve tot het bevorderen der gezonde natuursport, die het vlinderverzamelen en -kweken medebrengt, op den duur tot een betere kennis onzer Indische dagvlinders stellig ten eerste bijdragen, daar het zeer tot verderen arbeid en onderzoek prikkelt en aanzet. Bij het onderwijs zal er ongetwijfeld een dankbaar gebruik van worden gemaakt.

Wij wenschen de firma DUNLOP & Co. en den auteur van harte geluk met deze waardevolle en fraaie uitgave. Alle Indische natuurvrienden zijn hen zeer veel dank verschuldigd.

Dr S. LEEFMANS.

GEVRAAGD

Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg, Vol I, 1876.

Offertes aan J. C. VAN DER MEER MOHR, Deli Proefstation, Medan.

Dr K. W. DAMMERMAN. *Landbouwdierkunde van Oost-Indië*.

Offertes aan Dr D. F. VAN SLOOTEN, Buitenzorg.
